

אוצר "תהלות ישראל"

פנינים שנלקטו מתוך דברי

הגה"צ דתהלות ישראל שליט"א

(מתוך מה שכתב נדפס בספרים וקונטרסים, וגם מתוך שאר השיחות)

הערה כללית בנוגע לכל המאמרים

כדאי לקרוא כל המאמרים וזו תופעה כי כפי שיחיו נקלטו נתפסים וזר לתוך הלב כבדו שהו ישפיע ויפעיל את המורה לא די בקריאת הדברים פשוט א לכו וכו כי בפעם השנית מרגישים ורבה דברים שלא מרגישים בפעם הראשונה. ואז למרע שבלילות ששה הדברים נמצאים גם דברים שכבר היו בלילות הישנים וגם דברים חדשים, אנגם גם הדברים הישנים הרבה מרוב נעברו מחדש וקבלו פנים חדשות ולכן כדאי לקרוא עוד פעם גם את המאמרים הישנים, כי באלה הדברים מתקנים מה שאמרו חז"ל שדברי תורה לא זמן שראים חוזר עליהם מוצא בהם טעם חדש, כפי שמעיד הנסיון בס"ד.

לתשומת לב הקוראים
המאמרים על הפרשה או
המועדים גם הם דברים
כלליים שנוגעים תמיד ולכן
אפשר וכדאי לקרואם גם
אחרי הפרשה או המועד.

גליון פ' כי תצא תשע"ח

להערות ולדברות לפנות בטלפון:

בא"י 02-537-5704 פקס 02-650-1067
או בבהמ"ד "תהלות ישראל" רח' יצחק נפתא 17 ירושלים
בארה"ב 917-873-1181 347-885-7700

אפשר לשמוע שיעורי מורינו הרב שליט"א בקול הלשון
בארץ ישראל 03-6171001 ואח"י להקיש לאדיש 3-4 - ללה"ק 5-5-4-1 →
בארצ"ב 178-395-2440 ואח"י להקיש לאדיש 4-50-4-3 → ללשון הקודש 5-5-7-2 →
מי שרוצה לקבל דף השבוע וכן המאמרים או הקונטרסים שלנו בדואר נא להתקשר לי' לויפער
מחול"ל 527614581 (972) מא"י 0527614581 או דרך האימייל שלו laufere6@neto.net.il

אפשר לשמוע שיעורי מורינו הרב שליט"א בקול תהלות ישראל
מוספר קבוע 02-544-0-544 בארה"ב 718-770-3678

גליון השבוע - שנה ז' גליון מ"ה

88

חדש! מהיום אפשר לתרום גם ע"י נדרים פלוס מספר טלפון 03-763-0585 קוד טלפוני 2218 או ע"י קשר קהילה מספר טלפון 073-275-7000 קוד 4336

אוצר הפרשה

"כי תצא למלחמה"

הספרי (ק"ט) מפרש במה שכתב הפסוק 'על אֵיבֶיךָ' (כלומר) "נגד אֵיבֶיךָ" וצריך להבין מה בא הספרי להוסיף כאן בפרוש הכתוב.

ואפשר לומר שבא לפרש שכאשר יוצאים למלחמה צריכים לשים לב מקודם לדעת איפה האויב אורב ומאיזה צד הרי הוא מתכוונן לכנוס וללחום, כי לפעמים האויב מעמיד מקצת מחילותיו בגלוי בצד מזרח, ובצד מערב מעמיד בסתר את כל עיקר כחו וחילותיו וכוונתו בזה להטעות את הצד שכנגד שהם יתכווננו להלחם לצד מזרח מפני ששם הם רואים את השונא שבא נגדם ויגייסו את כל צבאם וכל נשקם וכחם וכלי מלחמתם יעמידו שמה ויהיו מרוכזים עם כל כחותם ומבטם לשים וצד מערב יפחיתו השמירה לטובת צד מזרח ששם עיקר המלחמה לפי הנראה לעין.

וכאשר יתחילו להלחם בצד מזרח פתאום יכנס האויב מצד מערב עם כל כחו וגבורתו ויתנפל על הצד שכנגד ויכבשם תחת ידם, ועל כן צריכים מקודם לשלוח מרגלים לגלות להם מצפוניהם ותכניותיהם ועל ידי כן ידעו איך לכוון גם כן את חייליהם שיהיו מכוונים נגד אויביהם.

והנה אע"פ שעל פי פשוטו של מקרא הכתוב מדבר על מלחמה גשמית נגד השונא וגם בזה צריכים לעשות כן, אמנם ידוע מה דאיתא בזהר הק' שהפסוק כאן מרמז ומדבר גם על מלחמה הרוחנית שצריך כל א' וא' לצאת למלחמה הידועה, וי"ל שלכן מנוקד למלחמה (עם פתח) לרמז על מלחמה הידועה שלכוונה זו יוצא האדם ממקומו בעולם העליון לעולם הזה, ובמלחמה זו גם כן עלינו לנהוג באותם תכסיסי מלחמה כמו במלחמה גשמית ומשם יש לנו ללמוד איך ללחום (כי באמת כל עניני וסדר העולם הזה שסדרה וגזרה החכמה העליונה בסדר העולם הנהגת עולם הטבע הרי זה באותה צורה שתשמש למשל בעבורינו ללמוד ממנה למה שנוגע להנהגותינו ברוחניות בעבודת ד' ית' ובמלחמתינו נגד יצרינו הרע).

ולכן מלמד לנו הספרי שעל האדם לחתור אחר לגמרי, ועל כן בודאי שהיצר הרע אורב ולדעת לאיזה דבר מכוון היצר הרע ומאיזה צד הרי הוא בא לתפוס וללכוד את האדם ברשתו כי היצר הרע משתמש בתכסיסי מלחמה דומה לתכסיסי מלחמה גשמית, ואחרי שנדע מה כוונתו בכל דבר שהוא מנסה לפתות אותנו נדע איך ובמה להתקומם נגדו.

ונתפוס דוגמא א' קטנה ופשוטה בענין זה בתורת משל ומזה יש ללמוד על שאר דברים, והדוגמא היא כגון כשהאדם רוצה לקום בבוקר מוקדם (או שרוצה לשנות הרגילו מלקום מאוחר, או שרוצה להקדים קימתו לזמן יותר מוקדם) אזי היצר הרע בא אל האדם בלילה ולא נותן לו לילך לישון כדי שיאחר בבוקר מלקום, ואם האדם לא ישמע אליו אזי לפעמים יזמין לו איזה מצוה ומכניס בדעתו בלילה שלפני זה שיעשה המצוה ויאמר לו שלא ידאג על הקימה כי בזכות המצוה בודאי יוכל לקום בבוקר כרצונו, או שיאמר לא למדת עדיין מספיק במשך היום ויביא לו גם הוכחות לזה שצריך קודם להשלים את חובתו ביום שעבר ואין לו עכשיו לדאוג על מחר והרי זה כמו מצוה עוברת וכדו' בכל מיני טענות, ובדברים האלו האדם מתבלבל בקל ואינו יודע מהו הצדק כי הרי ידוע מה שכתב רבינו יונה (...)

שכל יום צריכים להשלים עבודת היום כי כל יום יש לו תיקון בפני עצמו ואי אפשר להשלימו ביום אחר. והנה נסיון כזה יכול להיות קשה מאוד להאדם לדעת איך לפלס דרכו בכגון זה ואינו יודע מהו הצדק, ועל כן בפרשה זו שמרמזת על מלחמת היצר הרע הוסיף לנו הספרי פירוש הנ"ל "נגד" אויבך שמזה נוכל לדעת הדרך אשר נלך ונעלה בה.

והוא שקודם כל צריך לדעת ברור שתימיד יצרו של אדם אורב עליו ללכוד ואין מציאות כזו שהאדם יקבל על עצמו איזו מצוה או הנהגה טובה ומכל שכן כשרוצה לשפר דבר שישנה את כל התנהגותו בכלל, כמו זה שרוצה לקום מוקדם בבוקר שזה מדברים החשובים ביותר לגבי ההצלחה בעבודת ד' שבוה נעשה כמו אדם

אבר א' וכמו כן כל יום הרי זה כמו אבר לבד, ואם רבו ימים כאלה שחצי אדם השלים חובתו בהם ימצא לפעמים שישראל חסר בחצי אדם ברוב מובטו ח"ו, ואי לה לאותה בושה אם האדם ישב בעולם הבא בחסרון כזה. כמו שפרשו בגמרא (שבת קה): על הפסוק (תהלים פא, זר ומהו "בך" וכי העבודה זרה נמצא בתוך האדם, אלא כוננת הכתוב כאן בלשון אל זר הוא על היצר הרע שהוא גם כן נקרא אל זר והוא נמצא בתוך לבו של האדם ועליו

ב ובאור החיים הק' (בראשית מ"ז כ"ט) מבאר הענין באופן זה שבכל יום מימי חיי האדם מאיר ניצוץ אחר זה שמופע יקום ובלילה האדם בעת השנייה מתו נה עולה ושוב אינו יורד לתוך הלב ולכן כל חלק ממשמתו צריך תיקונו של אותו יום שהיה אצל האדם ואם לא תקנו הרי זה ח"ו פסידא דלא הדרי כי ישראל האדם לעולם י) לא יהיה "בך" אל זר דהיה לו לומר לא יהיה "לך" אל האב חסר חלק ממשמתו (כי מכיון שלא תקנו ולא עשה עמו את העבודה המבוקשת ביום שלו הרי הוא נשאר בלי זכות לעולם הבא) והרי זה כמו אדם בעל מום שהוא מחוסר

א וכבר הבאנו בפ' עקב מה דאיתא בחז"ל שדרכו של היצר הרע לתפוס את האדם קודם בדבר קל ועיקר כוונתו שאחרי שהאדם ילך אחריו בדבר קל (בדבר שהאדם דש בעקביו וחושב שאין בו עון) אחרי זה שדבר כבר תפוס בידו והיצר הרע מנהיגו אזי לאט לאט יכניס אותו לפח יקוש ויעשה עמו כרצונו ח"ו, וז"ל הגמ' (שבת ק"ה): כך דרכו של יצר הרע היום אומר לו עשה כך ומחר אומר לו עשה כך עד שאומר לך ועבוד עבודה זרה, עכ"ל, אמנם כאן מדובר על עוד ענין במלחמת האדם עם היצר הרע.

לעמוד מולו, שלכאורה איך יכול האדם להלחם עם היצר הרע שבתוך לבו, הלא זה דומה כאילו הוא עומד בשורה אחת עם יצרו שאינו יכול לעשות עמו מלחמה, אלא צריך האדם קודם כל לצאת מעצמו ולבו ויעמיד עצמו מנגד ורק אח"כ יכול ללחום נגד יצרו ולהוציאו מלבו.

ובזה יש לומר כוונת הספרי לומר שאם אתה רוצה להיות על אִיבִיךָ שתהיה יָדך על העליונה אתה צריך לכוון להיות נגד אִיבִיךָ לעמוד מולו ונגדו אז תוכל לכוון את החץ אליו ולירות בו וזה מה שאומר הפסוק כי תצא למלחמה על אויבך היינו שצריכים לצאת מעצמך ולבך כדי שתעמוד נגד אִיבִיךָ.

ונסביר ענין זה לצאת מלבו של עצמו הדנה עבודה זו להוציא את היצר הרע מלבו נעשית ע"י שהאדם יכבוש את מדותיו ורצונותיו הלא טובים, אך הרי האדם הוא תמיד שקוע בנגיעותיו ורואה הכל לפי הנגיעות שלו כי הוא משוחד מהם וזה מעורר עיניו מלראות את האמת עד כמה שהוא לא צודק, כי האדם רוצה תמיד להצדיק עצמו בעיניו וכל דבר ודבר אצלו זה מוקף בנגיעות ולכן אי אפשר לו לראות את חסרונותיו ומדותיו ורצונותיו שאינם כראוי, וא"כ כיצד יוכל האדם לכבוש את לבו ולשנות את לבו שתהיה כל כונתו לא לפי רצונו אלא כפי רצון ד' ית' ומאיפה יקח האדם את הכח לזה שעל ידי זה יוכל אח"כ להלחם נגד לבו לשעבדה שיהיה לפי רצונו ית', לזה יש עצה אחת והיא שלפחות בשעת שרוצה לצאת למלחמה נגד יצרו שהתקיף אותו באיזה נסיון לפחות לאותה שעה קלה הזאת יפשיט את עצמו מעצמו וכעין מה שכתוב בש"ע (א"ח סי' צ"ח) שצריך כל אדם לפני התפלה להפשיט את עצמו מכל מחשבותיו הטורדות את לבו בעיניו הגשמיים ובהבלי עולם הזה (וברמ"א שם) ויסיר כל תענוגי עולם הזה מלבו ע"ש, ויש להבין שכמו כן בשעה שצריך ללחום נגד היצר הרע צריך להיות גם כן בצורה כזאת להיות בהתפשטות מעצמו.

ואז יהיה לו אפשריות וכח ללחום נגד יצרו מב' סיבות (א) מכיוון שהוא אז מופשט מעצמו יכול לעמוד מולו ונגד יצרו כנ"ל, (ב) כי בשעה שהאדם מופשט ושוכח מכל הגשמיים והעולם הזה הרי אז הוא מתקרב לנשמה שלו ומקבל כח מהנשמה ומכיון שכן הרי הוא נלחם עתה בכח נשמתו שהיא כח רוחני חזק וכחה חזקה יותר מכח יצרו הרע כי ברוחניות תמיד המדה הטובה מרובה מכח ההיפוך ולכן בודאי יצליח בס"ד.

ובזה יתורץ גם כן מה שיש להקשות לפי פירוש הספרי שהכוונה נגד אִיבִיךָ למה לא כתבה תורה מפורש בלשון "נגד" במקום "על", אלא יש לומר

צוה התורה הק' להוציא מלבו עד שכבר לא יהיה בך בתוך לבך, ואע"פ שלא יתבער ויתבטל היצר הרע בזה אבל על כל פנים מלבו יוציאנו, והנפקא מינה הוא שכל זמן שהוא תוך לב האדם הרי הוא מורגש להאדם כחלק מעצמו ועל כן מה שמתחשק להיצר הרע נדמה להאדם שהוא בעצמו חושק ורוצה כן ועל כן יקשה עליו ללחום נגדו, אבל כשהוא בא ומצוץ את האדם עליו יוכל האדם להרגיש שזה דבר זר שמדבר אליו ומשכו להרע וירגיש שזה שונאו ורצונותיו הם היפוך מרצון לבו שלו, ועל ידי כן לא ימשך אחריו והיה הרבה יותר קל עליו ללחום נגדו.

¹ וידוע מה שכתב בחובת הלבבות (יחוד המעשה פ"ה) שאם האדם רוצה לראות את האמת באיזה ענין העצה

שרצתה התורה לרמוז לנו שכשנעשה כך דהיינו שנצא מעצמינו אזי התורה מבטיחה שתהיה על אויבך שיהיה ידני על העליונה ונתנו ד' בידך וגו' ונצח בס"ד את המלחמה, וכמו שבאמת גם במלחמה גשמית הענין כך שהחיילים שנמצאים בשדה הקרב אם בשעת המלחמה לא יסיחו דעתם מעצמם לא יוכלו ללחום ומזה צריך ללמוד גם למלחמה רוחנית.

עוד יש להוסיף דבר חשוב מאוד שיש לדעת בענין זה של לצאת מעצמו שעל האדם להרגיל עצמו בכלל לא לחשוב על עצמו תמיד, ובפרט בעת עסקו במלאכת הקודש בעבודת ד' ית' אם זה תפלה או לימוד התורה הק' ובכל מצוה ומצוה, ובאמת גם בענינים גשמיים שהאדם עוסק בהם אם כגון עבודה לפרנסתו או שאר צרכי עצמו אי אפשר לעשות עבודתו בשלימות בשום דבר בשעה שתפוס עם עצמו, ועוד יש להרגיל עצמו שלא יחשוב על אנשים אחרים כלל אלא ישים כל מחשבתו ולבו תוך הענין שעוסק בו וכגון בשעת התפלה ישקיע כל מחשבתו לכוון בתיבות התפלה, ובזה ינצל האדם גם כן מפניות ושאר עניני כבוד וכדו'.

ועל ידי כן יהיה האדם יותר בן חורין כי מי שחושב תמיד על אחרים בשעה שמתפלל וכדו' אין לו מנוחת הנפש בשום פעם כי תמיד הרי הוא לחוץ בלבו על שימצא תפלתו חן בעיני האנשים, וכמו כן תמיד בשעה שנמצא בין אנשים הרי הוא לחוץ על כל תנועה ותנועה האם יזלזלו בו או האם יכבדו אותו או לא וכדו' ועל ידי כן אין לו מנוחת הנפש כלל, וישנם אנשים שחושבים הרבה על עצמם כגון איך הוא נראה ואיך הקול שלו וכדו' בכל מיני ענינים שונים ומחשבות כאלה הורסים את האדם מאד, וכהיום יש הרבה צעירים שסובלים מזה, וזה יכול לגרום ח"ו מחלת נפש, ועל כן יש לברוח מזה ופשוט לא לתת למחשבה כזאת לשהות במחשבתו כלל אפילו על חצי רגע, וצריך ללחום על זה בכל הכח והדרך והעצה בזה הוא שתיכף ומיד שמחשבה זו נכנס למחו (עוד לפני שמגיע ללבו) לשים ולהשקיע מחשבתו בענין אחר, (וכמבואר בהרחבה בקונטרסינו ולא תתורו).

ויש לדעת שכאשר זה גם עם דאגה הרי זה עוד יותר גרוע כי הרי זה אוכל את נפש האדם ועי' מה שכתב רבינו יונה בפירושו על אבות (ב' ט') שהדאגה מקצרת ימיו של האדם ח"ו (כי זה הורס בריאות הגוף) חוץ מדאגה רוחנית שאדרבה היא מוסיפה חיים ומאריכה ימים וכבר הזכרנו המימרא מהרה"ק הר"מ מקוברין שאסור ליהודי

הוא להוציא מלבו כל נגיעותיו ורק אחרי זה יוכל לראות את האמת, ע"ש, אמנם גם זה אינו קל לאנשים כערכינו ובפרט בדרך חלש כמו היום שמזגינו וכחינו חלשים מאוד, אבל העצה לזה הוא כמו שמתבאר בהמשך כאן שיסיח דעתו מכל מחשבותיו בעיניו העולם הזה ועל ידי כן נשכח ממלך כל נגיעותיו לגמיני העולם הזה מאחר שהוא מתפשט מכל העולם הזה לגמיני.

² ובש"ע שם מובא שחסידי הראשונים היו מתבודדים עצמם לפני התפלה עד שהיו (מבטלים את עצמם וכל רצונם כלפי ד' ית' והיו) מגיעים להתפשטות הגשמיות ולהתגברות כח השכלי עד שהיו מגיעים "קרוב" למעלת הנבואה.

אמנם זה אינו ביד כל אדם לעשותו כך, ולכן מבוקש

שיהיה לו שום דאגה (כי המאמין אינו דואג כלל כי יש לו על מי לסמוך ולבטוח על ד' ית' שהוא דואג עבורו על כל דבר והכל תלוי בו ולא תלוי בנו כלל) חוץ מדאגה א' שיש לאדם לדאוג והיינו על זה שהוא דואג כלומר על זה שיש לו דאגה על זה יש לו לדאוג, (וייסר עצמו על זה כל כך עד שיתבייש מעצמו לדאוג) אבל מי שמרגיל עצמו להוציא כל מחשבה על אחרים מלבו וכמו כן לשים מחשבתו תמיד לתוך מה שעוסק בה, הרי הוא יכול להיות תמיד רגוע שמח וטוב לב ומיושב בדעתו.

ויש לדעת להשיב ליצרו כשלוחץ עליו שידאג על כבודו ועל שימצא חן בעיני אנשים וכדו' שיש לדעת שבאמת כל פעולות והשתדלות האדם בענינים אלו אינם מעלים ומורידים כי כל זה נקבע משמים על כל א' וא' כמה יהיה מכובד או מזולזל וכדו' וכמו כן שאר כל הדברים, ולכן כל הדאגה וההשתדלות בכל זה הוא למותר כי רק עניני יראת שמים תלויים בידי האדם וענין זה הוא יסוד חשוב באמונה לדעת את זה ולחיות עם זה כי זה מציל את האדם מאוד מקנאה ושנאה ומשאר מיני נסיונות שרוב חיי האדם מוקפים בזה.

על כל פנים יש לדעת שחלק גדול ממלחמת האדם עם יצרו תלוי בנקודה זו שירגיל עצמו לא להיות תפוס במחשבתו ולבו עם עצמו וגם לא עם אנשים אחרים אלא ישקיע לבו ומחשבתו תמיד בתורתו ותפלתו ושאר עניני עבודת ד' ית' (וגם בצרכיו הגשמיים ינהג כך) ובזה ינצח חלק גדול של מלחמתו עם יצרו, וזה מה שמרמז הכתוב שאם תצא וכו' בזה עצמו הנך כבר במלחמה נגד יצרך וידך על העליונה ואתה "על" אִיבִיךָ ובזכות זה ונתנו ד' אלקיך בידך וגו', אמנם יש לזכור להיות תמיד שקוע באיזה דבר אחר חוץ ממנו כי אי אפשר לפי טבע האדם להסיח דעת מאיזה מחשבה אלא אם כן משקיע מחשבתו תיכף ומיד באיזה ענין אחר כמו שכבר נתבאר במקום אחר (בקונטרס "ולא תתורו" וב"אחכה לך" תדרשו משם)

"ונתנו ד' אלוך בידך" (שם)

צריך ביאור למה הזכירה תורה רק היציאה ולא הזכיר כלל עצם המלחמה והיה לו לומר כי תלחם על אִיבִיךָ או כי תצא ותלחם ונתנו וגו'. **ואפשר** לומר בדרך רמז, שהאדם צריך לדעת שכל מה שאנו עושים במלחמה זה רק היציאה, שבאמת אין אנו עושים כלום שד' איש מלחמה, וכך היו תמיד בשעת מלחמה גוזרים תענית ומתפללים בשעת המלחמה, וכן איתא בחז"ל (מדרש רבה ועוד) על הפסוק (במדבר ל"א ד') "אלף למטה אלף למטה" כפול לומר שכנגד כל אלף שנלחמו היו אלף שהתפללו כי עיקר כח

ממנו לפחות להפשיט מחשבותיו מהבלי עולם הזה זה אינו כל כך קשה לעשות בפרט לשעת התפלה בלבד כדי שיוכל להתפלל כראוי, ועי' מה שכתב הרמב"ם (הל' תפלה ה, ד) שבשעת תפלת שמונה עשרה יהיה לבו פנוי (ויתאר בדעתו) כאלו עומד בשמים (לפני ד') ועומד כעבד לפני רבו באימה ביראה ופחד, ע"ש.

¹ אלא שבכל זאת יש לאדם רשות ואפשרות לקלקל לעצמו בידים כגון שיבזה עצמו, אבל באמת זה לא יהיה לו קיום כי אם נגזר עליו להיות מכובד בעיני אנשים אז תיכף ומיד אחרי זמן קצר יהיה נשכח מזכרונו של האנשים הזלזלו ויחזרו שוב לכבודו.

הנלחמים היה ע"י תפלת אלו שהתפללו.

אמנם גם היוצאים למלחמה הוסיפו כח וזכות

לנצחון המלחמה והוא לא בכח גבורתם הגשמי אלא בכח גבורתם הרוחני ע"י עצם היציאה, שביציאה עושים מסירת נפש שהרי מסכנים עצמם למיתה, ובזכות המסירת נפש עושה ד' עבורינו המלחמה, ואע"פ שהיו גם בוטחים בד' שינצחו עם כל זה הרי מצינו גם כן שכל היוצא למלחמת בית דוד היה נותן גט פטורין לאשתו כי אולי לא יחזור, וכן מצינו שציותה תורה שיש אנשים שצריכים להחזירם מעורכי המלחמה מטעם שמא ימות במלחמה, כי אולי יהיה איזה דבר עבירה וזה יגרום ח"ו סכנה, וכמו שמצינו במלחמת העי שעל ידי איש א' (עכן) שמעל בהחרם קרה אסון שנפלו כשלושים ושש אנשים, ולכן היציאה למלחמה היא במסירות נפש, ולכן מזכיר תמיד הפסוק רק את ענין היציאה למלחמה, שעל ידי שאנו יודעים שאין לנו עושים כלום ואין לנו בוטחים בכוחינו ועוצם ידינו אלא אנו יודעים שכל כוחינו הוא רק המסירת נפש לצאת בזה אנו מקבלים הסגולה לנצח המלחמה, וגם התפלות שלנו מתקבלות דוקא בזכות המסירת נפש הזאת כמבואר בחז"ל (ברכות כ) שהתפלות מתקבלות רק בזכות מסירת נפש על כבוד ד', ע"ש, (ועי' מה שכתב בזה האור החיים הק' (שמות י"ד ט"ו)) וזה מה שאומר הפסוק "כי תצא למלחמה על אויבך" שעל ידי שתצא למלחמה (ותקבל על עצמך מסירת נפש) אזי בזכות היציאה לבד "ונתנו ד' אלוקך בידך".

ובאופן זה גם כן יתורץ דיוק הנ"ל למה כתבה תורה בלשון "על" אִיבֶיךָ ולא כתוב "נגד" אִיבֶיךָ (ועי' מה שכתב בזה לעיל), כי התורה רצתה לרמז לנו בזה שאם אנו מכירים ויודעים שאין לנו שום כח בעצמינו וכל בטחונינו הוא רק בד' אזי אנו בטוחים שד' ילחם לנו ואז בודאי שידינו שהוא יד ד' הוא על העליונה והם למטה, ועל ידי כן אנו בטוחים שבודאי ונתנו ד' גו' בידך.

ולפי זה אפשר להסביר מה שכתב בזה הק' הנ"ל לפרש פ' זו על היציאה למלחמה נגד היצר הרע, שזה קשור לפשט גם כן ולא רק ברמז, וכמו שהזכרנו שעיקר נצחון המלחמה הגשמית הוא ע"י שאנו כובשים את היצר הרע בב' הענינים (הנזכרים א) שאין אנו בוטחים בכוחינו ואנו יודעים שאין אנו עושים אלא היציאה ולא יותר (ולפי זה נמצא שגם במלחמה הגשמית עיקר היציאה למלחמה הוא נגד היצר הרע של כחי ועוצם ידי עשה לי את החייל הזה, ב) ענין זכות המסירת נפש כנזכר.

עוד יש לדעת שכונת הריגת האויבים בשעת מלחמה איננו רק על חיצוניות הדברים לבד דהיינו בכדי לבער את אלו השונאים הנראים לעינינו כדי שלא ילחמו נגדינו, אלא עיקר הכוונה הוא לבטל את כח הקליפה ששורה

עליהם וזה מה שנותן להם הכח ללחום נגדינו, וכאשר הם נופלים נופל גם הקליפה שהיה שורה עליהם, ובזכות המסירת נפש שאנו עושים לצאת למלחמה (שזה תמיד סכנת נפשות כמובן) היא כח התקון לשבור הקליפה, ולכן עיקר הכוונה שעל היוצאים למלחמה לכוון בשעת המלחמה הוא לבער הקליפות ששורה על האומה שנלחמים בה.

ולפי זה יוצא שכאן הרמז הוא הפשט, והפשט הוא רק רמז, היינו שהמלחמה הגשמית כפשוטה באמת אינה כלום והיא רק רמז להראות לנו שיש כאן עכשו מלחמת היצר ואילו הרמז היינו מלחמת היצר זהו הפשט בפסוק שכשיוצאים למלחמה גשמית עיקר המלחמה הוא עם היצר הרע.

וזה גם מוסר השכל לגבי עבודת ד' ית' במלחמת היצר שאם נדמה לאדם שבכח עצמו יכול לכבוש יצרו אזי מראים לו לפעמים ההיפוך בכדי ללמדו לקח שלא יתגאה ושידע שאין עוד מלבדו שום כח, וכמו שאומרים בכל יום בבוקר מה כחינו וכו' וישנם כאלו שאחרי שמתאבקים בכח עצמם עם יצרם ומקבלים אכזבה שלא מצליחים הרי הוא נופלים ביאוש ולפעמים גם יש להם בלבם תרעומת כלפי מעלה ומהרהרים אחרי השכינה, אבל כל זה בא בסיבת גאותם ובטחונם בכחם ועוצם ידם, נמצא שגובה לבם וגאותם יקשו להם לכד (וכמו שאומרים בפיוט "אשר הניא" אחרי קריאת המגילה), וזה כמו דאיתא (בשערי הק' להרח"ו) שמדת הגאווה הוא מהאבות הטומאה, ועי' מה שכתב האור החיים הק' (דברים ח' יא) לגבי אמירת כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, שתחלת תחבולת יצר האדם הוא להשכיח שד' נותן הכח לעשות חיל ודרך זה יכנס לאבדו, ע"כ.

והדרך הנכון הוא שבכל נסיון יצר הרע שיש לאדם יש לו תיכף ומיד להכיר את מקומו ושפלות ערכו ולפנות להקב"ה ולהתפלל לפניו שיצילנו מידו ויאמר לפניו אני יודע מה ערכי ולולא עזרתך אי אפשר לי לעמוד נגד יצרי החזק ממני וכמו שאמרו חז"ל (קידושין ל:): אלמלא הקב"ה עזרו לא יכול לו, ובזכות הכנעתו זאת ושבירת גאותו יעזרהו ד' ית'.

ובזה יבואר למה ספרו לנו חז"ל את זאת (והגר"א עמד בזה למה הוצרכו חז"ל להודיענו את זה מאחר שתמיד הקב"ה עוזר לנו אם כן מה נפקא מינה לנו לדעת את זה, ועל פי האמור מתורץ היטב) כי רצו להודיענו הדרך לכבוש יצרינו שהוא דוקא ע"י תפלה ופניה לד' ית' כי לולא עזרתו לא נוכל לו בשום פנים כי כחו של היצר הרע גדול מכחינו, ורצונו ית' הוא שנדע ונכיר את זאת שאנחנו תלויים בו ית' וזקוקים אליו תמיד בכל רגע שיעמוד לימינינו ולעזרינו, וע"י זה יהיה לבנו

^א ואם היה מזכיר את עצם המלחמה היה אפשר (לטעות) להבין מזה שהמלחמה גם עוזרת וגורמת להנצחון, מה שאין כן עתה שמזכיר רק את היציאה לבד אין שום הוא אמינא לחשוב שזה מסייע להנצחון כמובן, אבל באמת בזה שהאדם יוצא הרי הוא כבר הכניס עצמו לסכנה כי כשנמצא במקום המלחמה ששם יורים חצים הרי זה יותר סכנת חיים ממה שבתוך העיר, ונמצא שבזה עשה המסירת נפש וזכות זה הוא מה שבאמת עוזר להנצחון.

^ב וקליפה זו היא נבראת ע"י חטאינו וזה על דרך שכתוב (ירמ' ב' ט) "תיסרך רעתך" וגו' לכו' שתמיד כשנגזר על האדם עונש על עונו אזי הרי זה נעשה ע"י אותו הקליפה שנבראת מהעוון שעליה הוא נענש וכשהאדם חוזר בתשובה ועושה תקוני התשובה בזה הרי הוא שובר והורג את הקליפה.

והנה לפעמים יש גם קליפה שנבראת ע"י אותה האומה שנלחמים נגדה אבל הכח שיש להם נגדינו ח"ו

דבוק אליו ית' בכל רגע כמו שכתוב (ירמיהו יג יא) "כי כאשר ידבק האזור אל מתני איש כן הדבקתי אלי את בית ישראל" גו' ובזה נמצא נחת להבין שאין מטרת בריאת היצר הרע להרחיק אותנו מאת ד' אלא אדרבה שעל ידו נתקרב בלבנו יותר אליו.

והנה הדברים האמתיים הללו הנזכרים כאן היא מכה על קדקדן של המסלפים דרך התורה הק' והאמת ומלמדים את כולם איך לבנות בלבו את האנוכיות ולומר כחי ועוצם ידי יתן לי ההצלחה ואושר החיים וכו' כי כל זה הוא ההיפוך הגמור מדברי התורה שקבלנו מסיני שכתוב בה (דברים ז, ז) "לא מרובכם מכל העמים חשק ד' בכם ויבחר בכם כי אתם המעט" וגו' ופרשו חז"ל (בגמ' ... מובא ברש"י כאן) שרק בזכות שאנו ממעטים עצמינו חשק ובוחר בנו ד' ית', והרי לנו מזה שדרכם של אלו שלמדו מהשכלת הגויים וכן מה שהם מבטיחים גם פרנסות וכל מיני הצלחות בזה הרי הם כופרים במה שכתוב (שמואל א, ב, ז) "ד' מוריש ומעשיר" וגו' וכן כתוב בתהלים (עה, ה) "אמרתי להוללים אל תהולו ולרשעים אל תרימו קרן... תדברו בצואר עתק... כי אלקים שופט זה ישפיל וזה ירים" וגו', ולא האדם עצמו בבחירתו יכול להרים כבודו ועשרו, והאומר כך שיש הבחירה ביד של האדם להבטיח לעצמו פרנסה וכדו' הרי זה מרידה היותר גדולה באלוקי השמים והארץ ובמלכות שמים, וזה המרחק אותנו מד' וממאס אותנו לפניו ח"ו והיפוך מחשק ד' בכם.

וכמו כן לענין החן והכבוד שהם מבטיחים גם כן הפסוק מכחישים כמו שכתוב (תהלים פד, יב) חן וכבוד יתן ד' לא ימנע טוב "להולכים בתמים", ודרך התורה האמיתי הוא כמו שנתבאר שאנו מחדירים תמיד ללבנו מה אנו ומה כחינו וכו' ואנו מחזקים את אומץ לבנו ע"י מה שכתוב (דברי הימים ז, ו) ויגבה לבו בדרכי ד' ית' כלומר שאחרי שאנו ממעטים עצמינו ומכירים שאנחנו אפס ואין על ידי זה אנו מוצאים חן בעיני ד' והוא חושק בנו ועומד לימינינו והוא כחינו ותפארתינו וגאותינו ובכחו נלך ונצליח ואפילו מחיצה של ברזל לא יפסיק בינינו אלא נשבור אותו בכח בטחונינו בד' וכחו הגדול יבטל את יצרינו הרע האפס ואין נגד כחו ית' בזה נצליח ונשכיל תמיד בס"ד כי הקב"ה לא ימנע טוב להולכים בתמים ועליהם נאמר (משלי י"א) "תנומת ישרים תנחם" אבל על אלו שהולכים שלא בתמים תהיה עם ד' וגו' אלא ח"ו בוגדים במלכותו שבכל משלה והולכים בעלילות והתחכמות נאמר (שם) "וסלף בוגדים ישדם", וי"ר שנזכה להיות מהולכי תמים שעליהם אומר הכתוב (תהלים טו) עושה אלה לא ימוט לעולם אכ"ר.

(מתוך שיחת פ' כי תצא תשס"א)

הרי הוא בא מכח הקליפות שלנו ואם אין קליפות מצידנו אזי כובשים אותם בקלות מאד כמו שכבשו בני ישראל את יריחו בלי שום מלחמה ולולא חטא עכן היו ממשיכים לכבוש כך את כל הז' אומות, כי אז היו בני ישראל שלימים וכמו שכתב רש"י (במדבר כ' כ"ב) ולכן כתוב (יהושע א') "כי נמוגו כל ישיבי הארץ מפניכם".

"דברה תורה כנגד יצר הרע"

ע"י מה שכתב רש"י בטעם היתר יפת תואר שדברה תורה כנגד יצר הרע כו', הנה בפשטות אפשר להבין מזה שהדרך להאדם להנצל מהיצר הרע הוא למלאות תאוותו בהיתר ועל ידי כן יתבטל ממנו היצר הרע.

אמנם בודאי אי אפשר לומר כך שהרי אמרו חז"ל בפירוש להיפוך מזה שאדרבה העצה נגד תאוות היצר הרע הוא דוקא להרעיבו ולא לתת לו תאוותו ועל ידי זה יתבטל התאוה ואם יתן לו תאוותו אז אדרבה זה יגדיל יותר תאוותו, וזה לשונם (סוכה נ"ב): מרעיבו שבע משביעו (ונעשה יותר) רעב, ע"כ, וע"י מה שכתב הרמב"ן (דברים כ"ט י"ח) על הפסוק "למען ספות הרוה את הצמאה" וז"ל בתוך דבריו שם, כאשר תבוא בלבו קצת התאוה והוא ימלא תאוותו אז יוסיף בנפשו תאוה יתירה ותהיה צמאה מאוד לדבר ההוא שאכל או שעשה יותר מבראשונה ומתאוה עוד לדברים הרעים שלא היתה מתאוה להם מתחלה, ע"כ, ובהמשך דבריו שם כתב שכאשר ישביע את עצמו מן התאוה ויהיה שטוף בתאוות ההיתר לא יסתפק כבר בזה ויבא לו תאוה גם להאסור וכן הוא בכל התאוות וכענין שהזכירו חז"ל "משביע רעב מרעיבו שבע" ע"כ תודה"ק.

וע"י מה שכתב האור החיים הק' גם כן לתמוה על מצוה זו (בד"ה וראית בשביה וגו') וז"ל שם, צריך להעיר בענין למה יצוה ד' כדברים האלה לטמא אדם עצמו בבת קל נכר לעשות מעשה כיעור השנאוי אצלו ית' וזה יפעיל הרחקת דביקותינו בו ית', במקום שצריך להוסיף טהרה ודביקות בד' יתירה, ... ורז"ל אמרו לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע, (וצריך להבין דבריהם שהרי אדרבא) מן הראוי הוא להכניעו ולאבדו מלב עם קדוש בזמן ההוא אשר מלכם בראשם להלחם בהם, ע"כ, וע"י שם מה שפירש על פי דרכו בקודש שמדובר כאן באנשי מלחמה שהיו צדיקים שרואים איזה נשמה שבויה כאן בין הגוים האלה, ועל הנשמה (שהיא נקראת יפת תואר) הוא שנאמר וחשקת בה וגו' מפני הרוחניות שבה, ע"ש המשך דבה"ק.

אמנם בדברי האור החיים הק' אין מתורץ סתירת דברי חז"ל הללו שהקשינו, ובודאי מצוה גדולה ליישב מאמר זה להבין את אמיתת הפשט שלא יטעו בו ותהיה ח"ו זאת להם לפוקה שיכשלו בה אנשים לגלות פנים בתורה שלא כהלכה שילמדו מכאן ח"ו להקל בדברים חמורים שבהם תלוי קדושתן של ישראל וקדושת צאצאינו הדורות העתידים כמו

שיתבאר בהמשך הדברים בס"ד, על כן מצוה גדולה היא לברר מקחו של צדיק רש"י הק' שהם דברי חז"ל ולבאר פירושם האמיתי ועומק כוונתם שרמזו בדבריהם.

ועל כן נבאר כאן בס"ד לפרש איך שיש להבין כוונת חז"ל במה שאמרו כאן ובזה יתורץ שלא יהיו סותרים את דברי חז"ל הנ"ל שאמרו במפורש בהיפוך שדוקא ע"י שמרעיבו ויכבוש תאוותו על ידי זה יתבטל ויסיר ממנו היצר הרע של התאוה.

ונבאר את הענין בס"ד בשילוב יסודו ופירושו של האור החיים הק' שפירש שמה שכתוב "וחשקת בה" אין הכוונה לחשק והתאוה הגשמית של היצר הרע אלא הכוונה לחשק הרוחני דהיינו כאשר יראו שם איזה נשמה שהיתה שבויה בידם של האומה שנלחמו עליה ויתעורר אצלם חשק לפדותה משם כנ"ל, ודבר פשוט הוא להבין שהפירוש הוא כך שהרי כל אלה שיצאו למלחמה היו צדיקים שלא היה בהם אפי' שמץ חטא היותר קל כמבואר בגמ', וא"כ איך יתכן שיכנס תאוה בלבם לישא גויה (אפי' אם תהיה יפת תואר) ואפילו שלא בשעת עסקם במצוה לא יארע לצדיקים כדבר הזה"א אלא בעל כרחך לומר כפירושו שהכוונה שהתעורר בלבם חשק רוחני לגאול את הנשמה השבויה והעשוקה שנמצאת תוך הקליפה ולהוציאה משם.

והנה יש לדעת (וכבר נזכר במאמר "ונתנו ד' אלוך בידך") שכוונת הריגת האויבים בשעת מלחמה איננו רק על חיצוניות הדברים לבד דהיינו בכדי לבער את אלו השונאים הנראים לעינינו כדי שלא ילחמו נגדינו, אלא עיקר הכוונה הוא לבטל את כח הקליפה ששורה עליהם וזה מה שנותן להם הכח ללחום נגדינו, וכאשר הם נופלים נופל גם הקליפה שהיה שורה עליהם ובזכות המסירת נפש שאנו עושים לצאת למלחמה (שזה תמיד סכנת נפשות כמובן) היא כח התקון לשבור הקליפה, ולכן עיקר הכוונה שעל היוצאים למלחמה לכוון בשעת המלחמה הוא לבער הקליפות ששורה על האומה שנלחמים בה.

ויש לדעת שבשעה ששוברים קליפה אזי אם יש שם איזה ניצוצות הקדו' או נשמה שעשוקה ושבויה שם הרי הם על ידי זה משתחררים ויוצאים מהשביה לחזור למקומם בקדושה, וכך היא הדרך להוציא ניצוצות הקדושה ונשמות שבורות, ולכן ציורת תורה לעת כזאת שאם הצדיקים האלו מרגישים איזה נשמה ששבויה תוך הקליפה אצלם יוציאוה משם בעת כזאת

אמנם מכיון שהנשמה שנמצאה שם הוא תוך אשה שאינה נהרגת לכן הדרך להוציאה הוא ע"י שיקחנה ויבוא אליה² כמבואר בספה"ק (בענין מעשה שכם עם דינה בת יעקב), וזה היא יסוד וטעם מצות יפת תואר.

ועתה יש להוסיף עוד ענין תיקון גדול שמתחולל ונעשה ע"י מעשה זו של יפת תואר, וקודם כל נקדים מה שיש לדעת שהנה מכיון שהם עסוקים עתה בביעור הקליפה הרי זה אז עת רצון וזמן מסוגל לבער ולשבור גם עוד קליפות אחרות (שאינם שייכים לאומה זו) ולהוציא משם ניצוצות ונשמות העשוקות אצלם תוך קליפתם, והנה מכיון שהמעשה שיעשו הוא דבר שיש בה בדרך כלל התאחזות היצר הרע וקליפתו מצד המעשה עצמו אפילו כשזה מעשה היתר ומצוה ומכל שכן במעשה זו של יפת תואר עם נכרית שבזמן אחר הרי זה מעשה איסור לכן יש בה התאחזות של יצר הרע וקליפה גדולה וחזקה עולמית, וכשהם עושים אותה בתורת מצוה וכוונתם חזק רק לשם מצוה בלי תערוכות יצר הרע שהרי עתה יש עליהם שמירה עליונה מאור השכינה³ על כן פעולה זו שנעשית ע"י צדיקים הרי זה עושה תיקון גדול מאד עבור כל הכלל שנעשה בזה שבירה והריסה של קליפה גדולה עולמית וענקית להחליש את כח היצר הרע שבמעשה זה (שמתאחז אפילו במעשה היתר מצוה) ועל ידי כן הם מעניקים כח של קדושה לכל הכלל שיוכלו לעשות מעשה זו דהיינו לישא אשה (שהיא מצוה) לשם שמים ולהתגבר נגד היצר הרע שמושך את האנשים לתאוות היצר הרע ביותר, והרי זה גם תיקון גדול להציל גם אלה שיש להם נסיונות לחלק האיסור כי על ידי כן נחלש יצרם הרע גם כן ויקבלו כח לעמוד נגדו בס"ד.

וזה התיקון רמוז בדברי חז"ל מה שהביא רש"י שאם אין הקב"ה מתירה ישאנה באיסור שיש להבין שאין הכוונה שעכשיו יכשלו באיסור הזאת כי הרי עתה הם שלוחי מצוה שהם שמורים מעבירה (כנ"ל מדברי האור החיים הק') ובודאי שאין חשש כלל שיכשלו בה באיסור אלא הכוונה בפעם אחרת כשלא יהיה עליהם שמירה עליונה כמו עתה ולא דוקא עליהם המדובר אלא ישאנה מי שישאנה⁴ דהיינו אלה שהם קרובים ליצר הרע כזה ולכן התירה הבורא ב"ה ואדרבה עשאה למצוה מיוחדת שמייוחדת ומסוגלת לתקון זה כדי שתהיה סגולה לכל הכלל להנצל מהיצר הרע ומהחטא.

ואע"פ שהרי הוא צדיק כי מכיון שהזדמן לפניו שהוא הרגיש את הנשמה השבויה הוא לכן מוטל עליו דוקא מצות "לא תוכל להתעלם" ומצות "לא תעמוד על דם רעך" של הנשמה העלובה והעשוקה הזאת ועל כן אם יסרב לקיים מצוה זו יזדמן לו מן השמים עוד פעם מצוה זו ויכריחו אותו מן השמים לקיימה, וכמו שהיה אצל יהודה בן יעקב שכאשר סירב לתת את תמר כלתו לבנו שֶׁלָה והיא היתה מיועדת שעל ידה יצא מלכות בית דוד הזמינו לו שהוא בעצמו יכשלו בה באיסור באונס, וכמו דאיתא בחז"ל שבא מלאך ויאנסו (ועל כן לא היה לו על חטא), אמנם אף על פי כן היה זה כמו קנס שבילו על שסירב לתת לבנו כי חשב בה שהיא קטלנית ולא עמד על עון בניו והיה לו להבין שמכיון שהיתה צדקת גדולה בודאי לא היתה ראויה שמשמים יגזרו עליה להיות קטלנית, וזה עומק כוונת אמרם כאן שאם לא וכו' ישאנה באיסור כל' שיזדמן לו האיסור באונס וכנזכר.

איש, ופרשו חז"ל שלא יכשלו בעבירה, ואיתא בחז"ל שטחו פניה בטיט שלא יכשלו בהסתכלות בהם.⁵ וזה רק אם אין בנישואין הללו איסור כי אם יש בה איסור הרי זה מוסיף קליפה וזאז במקום לשחרר את הנציה"ק אדרבה הרי הוא מחמיר את השביה שלה יותר במקודם, ואחרי שיעשה את שלו שיתאמץ וישמור עצמו מהיצר הרע באותו מעשה ויכוון רק לשם שמים בלי שום תערוכות הנאה עצמית אזי יהיה להם סיוע מהשכינה השוכנת איתם שם בעת מלחמה כמו שכתוב בפסוק "כי ד' אלקיך מתהלך בקרב מחנך" והרי הוא מובטחים להצליח במעשה זה כנזכר.⁶ שהולכת עם מחנה ישראל בעת מלחמה כמבואר בפרשה זו (כ"ג ט"ו) בפסוק מש"כ כי ד' אלוך מתהלך בקרב מחנך להצילך וגו'.

⁷ ואפשר לפרש גם כן באופן שיהיה לשונם מדויק במה שכתב ישאנה, שהכוונה היא על זה שרואה אותה עכשיו

⁵ שהרי המדובר כאן בשעת עסקם בשליחות מצות ד' (שאז בודאי מתלבש בהם אור השכינה ויגרש מהם) וכמו כן מכל אדם העוסק במצוה) את היצר הרע וכו' ועל כן לא יתכן שיכנס אז היצר הרע בלבם כלל, ע"ש בדבה"ק.

⁶ וכן הוכיח שם האור החיים הק' מדברי חז"ל שמה שכתוב בתורה "אשת יפת תואר" אין הכוונה ליופי הנשמי שהרי דרשו חז"ל מרובי הכתוב שלא דוקא יפת תואר היא שהתירה תורה אלא אפילו כעורה, וזה צריך ביאור שם כן למה כתבה תורה יפת תואר ואח"כ הוצרכה האבות אפי' כעורה לא לכתוב יפת תואר ולא יצטרך להוסיף רבוי להתיר אפי' כעורה, אלא בעל כרחינו שהכוונה יפת תואר ברוחניות ולכן גם כעורה בגשמי מותרת, וכמבואר בפנים.

⁸ ועוד איך יתכן לצדיקים להיכשל בהסתכלות אסורה ובודאי שכאשר הלכו לבזז את נשיהם וטפם שמרו על עיניהם וכמו שמצינו בפ' מטות שאמרו לא נפקד ממנו

ובזה מתורץ הקושיא הנ"ל שהקשינו שלכאורה הרי זה נראה כסתירה לדברי חז"ל שאמרו שדוקא ע"י שירעיב את היצר הרע ולא ישביענו בכך נצולים מהיצר הרע, והתשובה לזה הוא שאין כאן ענין של משביעו כלל וכלל שהרי מתחלה לא היה ענין יצר הרע של תאוה בלבו ולא השביע אותו כלל אלא עשה מעשה לשם שמים בביטול היצר הרע לגמרי ולקיים בזה מצות פדיון שבויים להוציא משם הנשמה העשוקה, ופירוש זה הוא כפ"פ בס"ד.

ומעתה יש לנו להבין ברור את דרך התורה הקדושה ובה יתבאר היטב בס"ד עוד מה שאמרו חז"ל (קידושין כ"ט:): שאמרו ללמוד תורה ואח"כ ישא אשה ואם אי אפשר לאדם בלא אשה (כל' שיש לו הרהורי עבירה של יצר הרע) ישא אשה ואח"כ ילמוד תורה והיינו שעל ידי כן ינצל מהרהורי עבירה, והנה לכאורה היה אפשר להבין שהפירוש בזה שכן ישביע עצמו מן ההיתר וממילא לא יהיה לו רעב לאיסור, אמנם זה טעות גדולה שהרי אמרו חז"ל בהיפוך מזה כנ"ל שעל ידי שמשביע אדם עצמו מן התאוה אפילו בהיתר נעשה יותר רעב לתאוה ואפילו לאיסור (וכנ"ל בשם הרמב"ן).

אלא שהאמת יורה דרכו והוא פשוט וברור, שהפירוש הנכון בדברי הגמ' הוא כעין מה שנתבאר כאן במצות יפת תואר דהיינו שכאשר יקיימו מצותן לשם שמים ויכבשו תאות יצרם בזה כפי שמבואר בשו"ע (סי' רל"א ור"מ) אזי על ידי כן יחלש כח יצרם ולא יוסף להסיתנו לאיסורא וכמו שאמרו חז"ל מרעיבו שבע, ועל ידי כן יוכלו ללמוד תורה בטהרה בלי נסיונות ומחשבות היצר הרע מכיון שהחלישו כחו וכנזכר, (ובזה יתיישב פירוש רש"י שם מקו' תוס' במה שהקשה שם על פירוש רש"י ע"ש ותבין) ובמקום אחר הרחבנו בענין זה להסביר גם על פי דרך השכל וההגיון איך שדרך זה מבטל כח היצר הרע, ע"ש.

אבל צריך עוד תנאי לזה שתמיד יהיה רצונו להתנתק לגמרי מתאות יצר הרע (אפילו של היתר) ומחשבות שהיצר הרע מכניס בלבו הרי זה מצער אותו כי הרי זה נגד רצונו, אבל אם נח לו עם התאוה ומחשבות יצר הרע שבלבו אזי אפי' עם יקוף את עצמו להפשיט את מחשבות הללו לשעה א' בכל זאת אין זה נחשב מופשט מכיון שבעומק לבו עדיין קשור לזה כל זמן שלא הפך את רצונו לגמרי כאמור.

אמנם יש לדעת שכל זה נאמר בבן אדם בינוני, אבל באדם שנכשל ח"ו בחטא עד שנעשה שקוע בתאוות איסור יתכן שהוא לא מסוגל להפשיט עצמו ומחשבתו מיצר הרע ותאוה של היתר עד שיפשיט וינקה את לבו לגמרי קודם כל מתאוות האיסור ורק אח"כ יוכל לעבוד על דרגא השנייה של להפשיט מחשבתו מתאוות ההיתר, ואם ינסה ויכוף את עצמו להשיג את שני הדרגות ביחד אזי לפעמים אפילו אם יצליח לשעתו בכל זאת לא תהיה נתפסת ונקלטת בלבו ולכן לא יוכל להחזיק מעמד אצלו אפילו דרגא אחת מהם, כמו שאמרו חז"ל תפסת מרובה לא

תפסת, ופירוש רש"י שאפילו המועט לא ישמר בידך, ע"כ, ולכן בשבילו נחשב ה"מרעיבו" כאשר ירעיב עצמו מתאוות איסור ומספיק בשבילו שיפשיט מחשבתו מתאוות איסור ובה יצא מהיצר הרע של איסור, ואחרי שיעשה כך הרבה פעמים וכבר יהיה נקי מתאוות איסור אזי יכול להתפשט גם מתאוות היתר ולשבור את הקליפה לגמרי (ואדם כזה צריך להתפלל שהיה לו סע"ד למדוד את דרגתו לדעת איך להתנהג, והבא להטהר באמת מסייעין לו מן השמים).

ויש לדעת שכל מה שנאמר עד כאן הרי זה לאנשים, אמנם לנשים הרי זה שונה ואצלם העיקר להתנהג בעדינות בצניעות ובבושה מפני השכינה שעל ראשינו ובמחשבות טובות ושאיפה לקדושה (וזה כל שכן לאנשים, נוסף להנ"ל).

ובכל מה שנתבאר כאן מבואר בס"ד ביטול דעתם המסולפת של אלו שקוראים עצמם בעלי מקצוע שלמדו השכלת הגוים והם המדריכים של היום שמגלים פנים בתורה להביא סמוכים לדבריהם המסולפים מדברי חז"ל לפי הגיונם המסולפת ע"י טומאת השכלת הגוים ולכן איננם מסוגלים כלל לכוון לאמיתתה של תורה שהרי כתוב (איכה ב' ט') "בגוים אין תורה" ואמרו חז"ל תורה בגוים (כל' שאם א' אומר שיש גוי שמבין תורה) אל תאמין, ולכן גם כאן מאחר ששכלם ופירושם בדברי חז"ל בנוי על פי הגוים לכן אל תאמין אפילו שנדמה לפי ראות העין שהם אומרים דברי תורה או שהם מפרשים דברי תורה כראוי אל תאמין להם כלל, וזה פשוט וברור, ולכן מה שהם מפרשים כאן שכוונת חז"ל לומר ח"ו שע"י שימלא האדם וישבע את נפשו בתאות ההיתר ע"י זה יהיה שבע מן ההיתר ולא יהיה לו נסיונות לאיסור, והנה כבר נתבאר לעיל טעות המוחלט שיש בזה שהרי נתבאר בחז"ל ובדברי הראשונים ההיפוך הגמור מזה, ובה הרי הם מפיצים את טומאת היצר הרע ומגדילים אותו ובה הם מכשילים את התמימי דרך.

וכך היא דרכו של יצר הרע גם בדורות שלפנינו כמו שעשו המשכילים והמתבוללים למיניהם שהיו מביאים תמיד ראיות מדברי חז"ל לדבריהם הפסולים שהם נגד דעת התורה והקדושה והטהרה והמסורה של כל העדות בישראל שהיה ידוע ומקובל תמיד בכל הדורות, וכבר מבואר בשו"ע או"ח סי' רל"א ור"מ ובספה"ק ראשית חכמה ושאר ספה"ק דרך התורה הק' איך להתנהג בקדושה וטהרה גדולה שרחוקה מדרכם של אנשים האלה כמרחק השמים מן הארץ ואע"פ שבעיניהם הרי זה נראה רחוק מהיכולת האנושי אין זה אלא מפני שהם רחוקים מדרך התורה הק' כי הרחיקו את עצמם ממנה, וכמובאר בחז"ל על הפסוק (דברים ל' י"א) "כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה היא", "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו", ודרשו חז"ל "ולא רחוקה היא" בזה האופן שאם רחוקה היא ממך היא, (כל' אם נדמה לך שהיא רחוקה הרי זה מכחך) שאתה התרחקת ממנה אבל מצד התורה

הרי הוא קרובה אליך מאד לעשותה. ועל כן יש להבין שאלו שטוענים שמה שכתוב בשו"ע הנ"ל הרי זה רחוק מהשגת האנשים הפשוטים ועל כן הרי הוא דורכים להם דרכים חדשים משלהם בהגיונם ל"ע, ועוד שמעתי מכאלו שקבלו הדרכה מהם שהם אומרים שדברי השו"ע הללו נכתבו לזקנים ולא לצעירים עפ"ל, יש לדעת שבזה הרי הם בודאי כופרים בתורת משה ומגלים פנים בתורה (ויודע מה שכתוב על זה במשנה (אבות...)) והרי זה דומה למטהר שרץ בק"נ טעמים שבכל זאת אין זה מטהר את השרץ והטומאה שנמצא בתוכה נשאר בה ואנו אין לנו אלא דברי התורה הזאת והשו"ע שניתן לנו שנלך לאורה (ולא ניתן לכנס באזנו דברי הכופרים) ועל כן יש להבין מה שהוא דבר פשוט מאד שמכיון שהבית יוסף הביא הנהגות אלו של התנאים והאמוראים הקדושים בשו"ע הרי זה נכתב עבור כל אחד ואחד כמו כל דיני השו"ע, ואע"פ שלא כל אחד יכול להגיע עד לדרגה ההיא השלימה וגם בודאי אינו מבוקש מכל א' וא' דרגה זו בשלימות אמנם על כל א' לדעת אותה ולשאוף אליה ולדעת שעליו להשתדל כפי מיטב יכלתו להתקרב כמה שיותר אפשר לדרגא השלימה מכיון שבזה תלוי קדושתם של תולדותיו וקדושת כל הדורות הבאים.

ויש לדעת מה שכתב החיד"א (...) שכל הקדמונים כתבו כל דבריהם על פי רוח קדשם וגילוי אליהו הנביא שהיה להם, ובלי גילוי אליהו הנביא ורוח הקודש אי אפשר להיות בטוח שמכוונים לאמתה של תורה, ועל כן עלינו להבין שגם הבית יוסף ידע ברוח קדשו איזה ענין להעתיק ולקבוע לדורות העתידיים ואיזה לא ולכן כאשר אנו רואים שבכל זאת העתיקים הבית יוסף בשו"ע הרי זה מוכיח שכן רצו והסכימו משמים ומאת ד' הוא שיהיה הלכה זו יתד ויסוד קבוע לכל הדורות מכיון שבזה תלוי קדושתם של ישראל וקדושת כל הדורות העתידיים.

וידוע מאמרי הצדיקים שפרשו בדרך צחות ומליצה את דברי אליהו הנביא עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים שזה רמז לב' הסעיפים בשו"ע (סי' רל"א ... שכתוב שם לעשות כל המעשים הגשמיים (ואפילו כשזה מצוה כאכילת מצוה וכדו') לא להנאתו אלא רק לשם שמים, ע"ש) ואנשים ההמוניים אע"פ שהם מקיימים שאר דברי שו"ע בכל זאת על אלה הסעיפים הרי הוא הם פוסחים ומדלגים עליהם מבלי לשים לב עליהם לקיימם. **ויש** לדעת ששיטתם של רובא דרובא של המדריכים של היום הוא מה שקבלו מאלו שלמדו השכלת הגוים או מתלמידיהם ומתלמידי תלמידיהם¹⁰ ומה שמלמדים ומפיצים הוא שיטת דרכי הגוים והפסיכולוגים ל"ע שלמדו וקבלו אותה מהם כמו שנתב"ל, ובעונותינו הרבים נעשה נפוץ דרכי והנהגת הגוים גם אצל מדריכים בני תורה וחסידים כמעט אין נקי מזה ונפסלה ונטמאה דעתם בכך ואומרים לרע טוב ר"ל, ואע"פ שמערבים תוך דבריהם מדברים שכתוב בספה"ק וכן להתקדש

¹⁰ ולפעמים לא יודעים לא עולה על הדעת לחשוב שהמקור הוא מהם אבל אם יחקרו עד למלמד הראשון

עד שיתברר מנין מוצא הדבר יהיו נוכחים לדעת שהוא כמו שנאמר כאן.

כיראי שמים מרבים, הרי זה מעשה יצר כדי לרמות ולסמא עיני הצבור שלא יבינו שזה לא דרך החרדים אלא השכלת הגוים וחושבים שזה דרך המסורה ד"ן.

ומה שהמדריכים טוענים שאי אפשר לקיים דברי השלחן ערוך בדור הזה, הנה כך היה טענת המשכילים והמתבוללים ובכך קלקלו את רוב בנין ומנין בני ישראל ד"י, ועד תקופה זו של היום לא היה דור שהעניזו לסלף את דרך הקדושה של כלל ישראל (שהוא דרך המבואר בשו"ע), עד הדור היתום הזה שעבדים משלו בנו"ט ופורק אין מידם על כן עלינו לא להתפעל מדבריהם כלל וכלל אלא להתחזק בתמימותנו כמו שבני ישראל עשו בקבלת התורה שבטחו בתמימותם והאמינו בו ית' שלא יבוא עלינו בטרונאי והאמינו מה שמצוה לנו ד' ית' לעשות בודאי הוא יתברך יהיה בעזרתנו שנוכל לעשותה.

וזה מה שעומד לנו בכל עת ובכל שעה למי שבוחר בדרך התורה הק' ורוצה ללכת בה שיבוא לו הסיוע מאת ד' לקיימה, וכמו שאמרו חז"ל "אלמלא הקב"ה עוזרו לא יוכל לו", (כלומר לא יוכל האדם לעמוד נגד יצר הרע) אלא שתמיד אחרי שהאדם בוחר בטוב ומתאמץ בה במיטב יכלתו אז הקב"ה עוזרו ומתקיים בו הפסוק (תהלים ..) "לקל גומר עלי", ועי' מה שכתב האור החיים הק' פ' קדושים שביאר הענין לגבי התנהגות בקדושה כראוי ע"ש.

וכבר כתב הגר"נ קרליץ שליט"א מכתב גלוי נגדם ויצא ונלחם בהם ושפך עליהם בוז וקלון וביקש שיפסיקו להיות מדריכים לחתנים ולקלקל את דרכם בקודש (הובא מכתבו הזה בספרו חוט שני על אבה"ע והבאנו את דבריו בספרנו בקרב מחנך ע"ש), ויה"ר שימלא כבוד ד' ואור ד' את כל הארץ בעגלא ובזמ"ק אנס"ו.

אוצר הזמנים

עבודת חודש אלול

1

איך לגשת לעבודת התשובה

"את הברכה אשר תשמעו וגו'" (שם).

צורך מדת הבטחון גם בעניינים רוחניים

ידוע הדקדוק בלשון הפסוק (בפרשת ראה (דברים י"א כו) "ראה אנכי נתון לפניכם היום ברכה וקללה" את הברכה אשר תשמעו...) שאצל הברכה אומר בלשון ודאות אשר תשמעו וגו' ואצל הקללה אמר בלשון ספק והקללה אם לא תשמעו וגו' ועיין במפרשים שעמדו על זה.

ויש לפרש בדרך זה כי התורה הק' מלמדת אותנו כלל חשוב בעבודת ד' ית' מה שיש לדעת כשנגשים לעבודת ד' ית', ובפרט מי שצריך להתחזק בדבר שהיה רפוי ובהתרשלות אצלו, ומקבל על עצמו להטיב דרכו, שצריך לגשת בבטחון מלא שד' יהיה בעזרו להוציא מחשבתו

ורצונו הטוב לפועל, וכמו לגבי דברים גשמיים הבטחון בד' עוזר לאדם לקבל את מה שצריך מאת ד' ית' וכמו שאמרו חז"ל (מדרש תהלים ל"ב) על הפסוק (תהלים לב, י) רבים מכאובים לרשע והבוטח בד' חסד יסובבנו, שזה קאי גם על מה שלפניו דעיניו שאפילו רשע הבוטח בד' חסד יסובבנו, ע"כ, א"כ בן בנו של ק"ו הוא שהבא לטהר ורוצה להיות צדיק שאם יהיה בוטח בד' יהיה לו סיעתא מן שמיא וחסד יסובבנו להוציא לפועל מחשבתו ורצונו הטוב.

וזה מה שרומז לנו הפסוק באמרו "אשר תשמעו" בלשון ודאות כי מי שיקבל לשמוע את דבר ד' וילך עם בטחון מלא בודאי יקבל תיכף ומיד את הברכה משעה שקבל על עצמו (ועיין אבן עזרא כאן) כי הרי הוא עומד להגיע, ולזה המשיך הפסוק לומר בצד הקללה לשון "אם" לרמז לנו שמי שנגש לתשובתו וקבלתו להטיב דרכו בהיסוס וספק הרי הוא מופקע מהברכה וקרוב לצד ההיפך ח"ו.

וכלל זה נחוץ לדעת לעבודת חדש אלול ועשרת ימי תשובה, וענין זה רמוז בספה"ק עבודת ישראל שכתב שהכתיבה וחתומה טובה בספרן של צדיקים הוא ע"י האדם בעצמו שהוא כותב וחותם עצמו באיזה ספר שבוחר בו לפי מה שקובע וחוקק בלבו שאם הוא בוטח בקבלתו להטיב דרכו ללכת בדרך צדיקים בודאות גמורה בלי ספק והיסוס הרי הוא נכתב גם בשמים בספרן של צדיקים, עשדה"ק.

ויש להסמיך לענין זה דברי המדרש (...) הידוע שמפרש על הפסוק (תהלים קכ"א) ד' צלך וגו' שהנהגת הקב"ה האדם הוא צל של האדם שכל תנועה קלה שהאדם עושה הצל עושה כדיוק כמוהו כך כל תנועה שהאדם עושה כך עושים לו מן השמים כנגדו וכמו כן כל התנהגות האדם כך מתנהגים עמו משמים, ועל דרך זה יש לפרש במה שאומרים בפיוט של ונתנה תוקף, "וחותם יד כל אדם בו" שלכאורה לא מובן הכוונה בזה ומתי האדם חותם, ועל פי האמור מובן שהכוונה שאיך שהאדם חותם וקובע אצלו כאן למטה במחו ולבו לגבי להיות נחתם בספרן של צדיקים כך חותמים לו למעלה את משפטו, נמצא כאלו הצל של חתימתו מצטלם שם למעלה וזה החתימה שמופיע שם בספרן של אלו שהוא חתם את עצמו בה.

היוצא מכל האמור מה שגורם שהתשובה של האדם יהיה לה חוזק ותחזיק מעמד לתמיד הוא אם הקבלה היא בתוקף ובחוזק גדול בבטחון המלא וכמו כן זכותו בדין של ר"ה תלוי בבטחונו החזק במה שמקבל על עצמו להשתנות ולהיות כבריה חדשה.

ובזה יש להבין מה שבר"ה עושים רק סימנים טובים ולא מזכירים עון ונזהרים שלא להראות שום עצב בר"ה אלא מקפידים להיות ולהראות רק שמחה (כמובן יחד עם אימת הדין שלא יהיה ח"ו כמיקל ראשו בכבוד הדין) שכל זה הוא בכדי להמחיש ללבנו את ההחלטה החזקה והודאית

שבודאי יהיה ונהיה אך ורק טוב ומטיב. **ויש** להוסיף לזה מה שכתב המאירי (...) שהמזל של האדם תלוי במצב רוחו שאם האדם הוא שמח ובטוח שיצליח הרי זה מעלה את המזל ואם האדם עצב ומדוכא הרי הוא בזה מוריד את כח המזל שלו, על כן יש להזהר מכל זה וכשמקבל על עצמו להטיב דרכו צריך לגשת בבטחון מלא שד' יהיה בעזרו להוציא מחשבתו ורצונו הטוב לפועל וכך יהיה לו סיעתא מן שמיא להוציא לפועל מחשבתו ורצונו הטוב ויצליח בס"ד.

2

האם יש ערך רק לרצון של עשית תשובה בלי תשובה בפועל "פתחו לי פתח כחודה של מנחה ואני אפתח לכם כפתחו של אולם" (שהש"ר ה' ב) קשה הלשון פתחו "ל" וכי אנחנו יכולים לעזור להקב"ה, ויותר היה לו לומר פתחו לכם פתח של מחט ואני אפתח לכם וגו' ומזה הלשון פתחו לי.

והביאור הוא על פי משל לאבא שרוצה שהבן יזכה ויקבל שכר אז הוא מבקש ממנו תעשה לכל הפחות משהו, ואפילו שתניח את ידך תחת המשא שיהיה נראה על כל פנים כאלו שאתה עושה גם כן משהו, אע"פ שבאמת אני נושא את הכל בכל זאת יוכל להיות נחשב כאלו אתה עשית ואז אוכל לזכות אותך בכל השכר שאני רוצה ליתן לך וכך כבר לא יהיה קנאה ותלונה. **כביכול** כך אומר לנו הקב"ה אני רוצה להעניק לכם כל הטוב שהכנתי לכם ולכן הנני מבקש מכם שתעזרו לי שאוכל להשפיע לכם ולא יעכבו אותי המקטרגים "כי מלך במשפט יעמיד ארץ" וכמו שאמרו חז"ל יותר ממה שהעגל רוצה לינוק הפרה רוצה להניק כך כביכול ד' ית' רוצה להשפיע לנו כל טוב ואפילו יותר ממה שאנחנו רוצים ולכן אמר בלשון זה פתחו לי כלו' תעזרו לי להוציא לאור רצוני.

וכמו כן הוא הענין לגבי עבודת חודש אלול שיעד לנו ד' ית' חודש זה שיש בה כח מיוחד לעזור לנו לעשות לפחות משהו ולפתוח פתח כפתחו של מחט, ונמצא ענין חודש אלול ניתן לנו מכח אהבה הגדולה של הקב"ה אלינו ועל כן עלינו לגשת לחודש זה ולעבודת החודש הזה בשמחה עצומה ובבטחון מלא שד' ית' יהיה בעזרנו להצליח לפחות לפתוח פתח כפתחו של מחט מכיון שאנו יודעים שלא ניתן לנו בתורת בחינה ונסיון לראות אם אנחנו מוכנים לתשובה אלא אדרבה כל מטרת רצון ד' בזה הוא שנצליח בכך ולכן הוא ית' עומד על ימינינו לעזור לנו בזה", ועל כן אפילו מי שלא מרגיש שהוא מסוגל להצליח בתשובתו ובהכנתו בחודש זה כראוי בכל זאת יתחזק ויעשה לפחות כל יום משהו כפתחו של מחט ואז כבר יוכל לקוות שד' יגמור בעדו להוציא לאור משפטו ולזכותו בדין.

והנה ישנם אנשים שכאשר מגיע חודש אלול הם מתעוררים במחשבתם לשוב בתשובה

היצר הרע.

" ובהו יובן ענין מה שאמרו דורשי רשימות שאלול הוא ר"ת (הפסוק) אני לדודי ודודי לי, דהיינו שזה זמן שד' ית' מראה לנו חבה יתירה שכאשר אנו מתחילים קצת להתקרב אליו (אני לדודי) אזי תיכף ומיד הוא ית' מתקרב אלינו בכפלים לתושיה ונעשה ודודי לי.

¹⁰ ומה מאוד גדולה בזה רעתם את ד' במה שהם מעיזים להדריך בדרך מסולפת זו את דור הצעיר שלומי אמוני ישראל התמימים אשר לא ידעו בין ימינם לשמאלם והם מהפכים להם דברי אלקים חיים ונעשים בזה חוטאים ומחטיאים את הרבים בזה שהם מטעים ומתעים אותם ומשכיחים מהם דעת התורה ודברי חז"ל הק' שרק מפיהם אנו חיים חיים של קדושה וע"י כח

ולעשות עבודת חודש אלול כראוי וכן כל יום ויום מחודש אלול כאשר קמים בבוקר הם מתעוררים שוב במחשבה זו ואפילו מקבלים על עצמם בתוקף שעומדים היום לעסוק בתשובה, אמנם זה נשאר במחשבתם לבד כי ברגע שיוצא מפתח ביתו או שמגיעים לבית המדרש ונפגשים עם חבריהם וכל שאר מיני אנשים ונעשים עסוקים אתם אזי מחשבה וקבלה זו עפה ממוחם ונשכח מהם עד למחר בבוקר, והנה ישנם כאלה שאחרי שעובר כך שבוע או יותר מחודש אלול והוא רואה ומרגיש שמחשבתו זו לא יוצא לפועל כלל אזי הרי הוא מתיאש מזה וכבר לא מתחיל לחשוב כלל על זה, ועוד יותר שהוא מתבייש לחשוב על זה כי הרי הוא מרגיש כחוכי וטלולי לעשות כך שהרי זה חודש אלול וצריכים לעשות משהו והוא מתאנח ואומר לעצמו הרי רציתי ונסיתי ומה אעשה שלא הצלחתי ולא עלתה ביד.

אמנם יש לדעת שזה טעות וזה לא הדרך הנכון כלל אלא אע"פ שהוא רואה שלא יוצא מזה כלום בכל זאת עליו להמשיך לפחות לחשוב מחשבה זו כל יום ויום ואפילו באמצע היום כל פעם שנזכר שהרי זה חודש אלול, וכך יחשוב עוד פעם ועוד פעם אני רוצה לעשות תשובה וכו'.

ואע"פ שבאמת אין זה המטרה ואין זה אלא הכנה בכדי לעשות ולפעול מה שצריך וא"כ מכיון שהוא יודע שהמחשבה הזאת אינה יוצאת לפועל כי בעוד רגע כאשר ימשיך ויפנה לסדר היום שלו תהיה נשכחת כל המחשבה וההתעוררות הזאת, וא"כ מה שממשיך לומר כך בשעה שיודע שאין הוא ממשיך כלל ולא מטעם אונס אלא בפשיעתו שהרי שכחה זו בא ע"י פנייתו לעסקיו ונעשה הדבר מוסח מדעתו והרי זה סימן שאין זה מספיק אכפת לו ואין מחשבתו וקבלתו מספיק אמיתי בלבד, ולכן הרי זה לכאורה כמהתל ומרמה כלפי מעלה ח"ו וא"כ לכאורה עדיף שלא יחשוב ולא יאמר כלום עד שישתנה אצלו המצב ושבאמת תצא לפועל.

אמנם יש להבין שהסיבה לזה היא (שההתעוררות שלו נעשה רק במחשבה) כי הרי זה בא מכח רבוי עונותיו שעשה ולא עשה עדיין תשובה עליהם לכן הקליפות שנבראו (שהוא בא) ע"י עונותיו שעשה הם לא נותנים לו לעשות תשובה כי אז יופסק היניקה והחיות שלהם ויתבטלו הם ויאבדו, ועל כן כאשר הוא מתכוון לתשובה הרי הם מבלבלים ומטרידים דעתו שלא יצא מחשבתו לפועל.

אמנם יש לדעת שבאמת התעוררות ומחשבה זו שחושב על התשובה הרי זה כבר עושה ופועל משהו להחליש על כל פנים קצת כוחה של העבירה וכחם של הקליפות שנבראו מהם, ועל כן כאשר יתעקש ויתמיד בזה הרבה מאד פעמים אזי ע"י הרבוי פעמים לבסוף תחלש יותר ויותר כחם ולא יוכלו כבר לבלבל דעתו כמקודם, אמנם יש לדעת שמחשבה זו צריך שתהיה עם תקוה ובטחון בד' שסוף כל סוף יעזור לו ד' ית' שתצא לפועל וכמבואר, אמנם מכיון שאין האדם יודע קיצו וגבולו עד כמה פעמים צריך להכפיל המחשבה והקבלה עד שיתחיל לפעול לכן יש לו לשקוד בה כמה שיכול ואפילו אלף פעמים וכמה שיעשה כן יותר יקרב יותר את יכולתו לפעול את התשובה

באמת.

ויש להוסיף שכל מה שנאמר אינו דוקא למקרה הנזכר שהוא נמנע מלקיים מחשבתו מפני ששכחה אלא אפילו כאשר זה בדרגה יותר שפלה דהיינו שכאשר יוצא החוצה הרי הוא כבר מאבד את ההתעוררות והסבלנות ואפילו כאשר עדיין זכור לו קבלתו לא יפעול את זה מפני עצלותו וחוסר סבלנות וכמו שרגילים לומר היום "אין לי עצבים לזה", גם באופן זה נאמר כל מה שנאמר כי גם בזה הרי עצלותו וחוסר סבלנותו ועצבים שלו כל זה בא גם כן מהקליפות שנבראו מעונותיו, ולכן כאשר יעשה כאמור הרי זה יחליש כחם לאט לאט ואז ישתנה מצבו כי הרי כל עוד שנשמת האלוקי בתוך לב האדם הרי הוא רוצה באמת לחזור בתשובה שלימה וכהלכה הידוע שקבע לנו הרמב"ם שכל יודי רוצה לקיים רצון בוראו ולעשות כל המצות אלא שיצרו וחומר המגושם מפריעים לו ומבלבלים דעתו, ועל כן כאשר יוסר המסך המבדיל של החומר ע"י יסורים וכפיה וכדו' תיכף ומיד ירגיש האדם רצון נשמתו ויוציאו לפועל, וכמו כן הוא כאן לעניינינו שאחרי שיחלש כח המונע יצא לאור וירגיש רצונו האמיתי וידחה את כל העצלות.

ועל דרך זה יש לפרש בפ' כי תצא וגו' במה שהקשו המפרשים למה מזכיר הפסוק את היציאה ולא כי תלחם על איביך וכדו' שהרי היציאה לבד אינו המכוון עדיין (והמכוון הוא המלחמה) (ע"י כלי יקר ועוד), ו"ל על פי הידוע במה דאיתא בזוהר הק' ובספה"ק שפרשה זו מרמז גם כן על מלחמת היצר שהאדם צריך לצאת נגדו למלחמה ובלתי זה לא הולך האדם המלט ממנו שלא יכשל בחטא.

והנה זאת ההתעוררות והמחשבה לחזור בתשובה הנ"ל הוא ענין התכוננות למלחמת היצר בענין התשובה אמנם עדיין אין זה התחלת מלחמת היצר עצמו וזה דומה ליציאה למלחמה לפני שהתחילו את המלחמה שזה רק התכוננות להמלחמה, ולכן הזכירה תורה כאן "כי תצא" דהיינו היציאה לרמז בזה את מה שנתבאר לעיל לגבי התשובה בחודש אלול שאפילו אם בידו לעשות אלא היציאה לבד יעשנה וגם בזה יש לו לאדם לבטוח בד' שבסוף יתננו בידו ויצליח להוציא מחשבתו לפועל, וזהו הרמז בהמשך הפסוק שבזכות היציאה לבד יזכה ויגיע לבסוף (לעצם המלחמה ולכבוש) עד ל"ונתנו ד' אלקיך בידך" וגו', וק"ל.

וכמון שאסור לאדם מפני חשבון זה לזלזל בעבודתו וחובתו המוטלת עליו להקל על עצמו להסתפק בפתיחת חודו של מחט כי בודאי בזה ח"ו אדרבה יחמיר על משפטו ביותר כמו שכתב הר' יונה בריש שערי תשובה (ומקורו בזוהר הק') שמי שניתן לו הזדמנות לשוב ומזלזל בה מחמירים עליו ענשו יותר ממה שעל החטא עצמו ע"ש, אלא כל חשבון זה נאמר לחזק את רוח החלש שאין בידו לחזק רוחו להיות גבור כארי נגד יצרו הרוצה למנעו, והחכם עיניו בראשו לכלכל דרכיו במשפט כראוי וכנכון בס"ד.

ובכדי להבין הכח והחשיבות שיש

באמת הדרך הנכון בגישתו לתשובה על ידי כן בודאי נעשה כבר התחלת התקרבות ע"י המחשבה לבד.

בהתעוררות המחשבה הנ"ל יש להזכיר את דברי הרמב"ם בפירושו לאבות (פ"ג ט"ו) במ"ד שם במשנה "הכל לפי רוב המעשה" שפירש שם שכאשר יש לאדם ברירה או לתת אלף זוז בפעם א' לעני, או שיכול לתת את זה באלף פעמים דהיינו שיתן כל פעם רק זוז א' וכך יתן אלף פעמים עד שיגיע לסכום הגדול, אזי עדיף שיתננה באלף פעמים חלוקים ממה שיתנם בפעם א' כל הסכום.

ומסביר הרמב"ם הטעם כי מכיון שהעיקר בהמצוה הוא הלב כידוע כמו שאמרו חז"ל (סנהדרין קו'): "הקב"ה לבא בעי" ועל כן הנה זה שנותן אלף פעמים הרי כל פעם שנותן שוב הרי לבו מתעורר (או שהוא מעורר) כל פעם מחדש למצות הצדקה נמצא שהתעורר אלף פעם מה שאין כן זה שנותן פעם אחד אע"פ שאז גדול כזה אמנם בכל זאת אינו מגיע לזה שהתעורר אלף פעם, ומכל פעם שהאדם מתעורר הרי הוא מתעלה על ידי כן.

ובפרט אם מתבונן לפניו למי עושה את המצוה דהיינו לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה ומעורר אהבתו אליו ית' ושמח לקיים רצונו ונחת רוח לפניו בודאי שכל פעם שהאדם מעורר כל זה בלבד (חוץ ממה שמקיים בזה מצות אהבת ד' שהיא מצות עשה גדולה מאד) הרי הוא בזה מעלה את מצותו לדרגא מעולה ביותר, וגם הרי זה מקרב את האדם מאד לד' ית' שזה תכלית עבודתו בעולם הזה כמו שכתוב בתחילת מסילת ישרים ע"ש, וגם הרי הוא מקבל תואר אוהבו של ד' ית' כמו שאמרו חז"ל (יומא כג.) על הפסוק "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו" וגו' שזה קאי על העושים (את המצות) באהבה ושמחין ביסורים ע"כ.

ועל פי דברי הרמב"ם הללו יש לנו להבין גם לעניינינו שבכל פעם שהאדם מעורר את לבו במחשבה זו שרוצה לעשות תשובה הרי זה כבר נותן לאדם קצת עליה והתקרבות לד' ית', ולכן כמה שיחשוב מחשבה זו יותר פעמים יתעלה ויתקרב יותר ויותר עד שעל ידי זה יזכה לבסוף להוציאו לפועל ממש וכנ"ל.

ועל פי יסוד האמור כאן יש להבין גם פירוש המשנה (אבות פ"ה ..) ד' מדות בהולכי בית המדרש וא' מהם ההולך ואינו עושה, וצריך ביאור בזה איך המדובר שם שאם הוא הולך על מנת ללמוד ונעשה אח"כ אנוס ולכן לא עשה (למד) אם כן למה מקבל רק שכר הליכה ולא יותר והלא אמרו חז"ל שאדם שחישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה הרי הוא מקבל שכר כאלו עשאה, וכאן נתנו לו שכר רק על ההליכה, ואם הפירוש שהולך לכתחלה שלא על מנת ללמוד אם כן קשה איזה מעלה יש בזה שהולך לבית המדרש סתם שלא על מנת ללמוד שם ולמה יקבל שכר על הליכה זו.

ולפי האמור יש לפרש הכוונה שבאמת הולך מפני שמתעורר ורוצה ללמוד אבל כאשר מגיע שם נעשה תפוס עם חביריו וכדו' ושוכח שרצה ללמוד בכלל, וזה מה שמשימענו המשנה שאע"פ שאינו אנוס במה שאינו לומד בכל זאת על ההתעוררות שהיה לו מקודם והלך על מנת ללמוד על זה לבד כבר מקבל על כל פנים שכר

" בפרט אם מתעורר בדרך הראוי שיחשוב שרוצה להתנתק מהריחוק מד' שנעשה בלבד ע"י חטאו שזהו

הליכה וכמו שנתבאר לעיל ופירוש זה כפתור ופרח בס"ד.

ה

איך צריך להיות שאיפת האדם על הרוחניות, ואפילו כשרואה שלא הולך לו

"אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח" במזמור לדוד ד' אורי וישעי ממי "אירא" ד' מעוז חיי ממי אפחד וגו' אם תקום עלי מלחמה בזאת אני "בוטח", אחת שאלתי מאת ד' אותה אבקש וגו', הנה בפשטות כוונת "בזאת" אני בוטח קאי על מה שאמר למעלה ד' אורי וישעי ד' מעוז חיי וגו' (וכן פירש רש"י) ואח"כ שינה ללשון בוטח (ויש להבין למה לפני זה הזכיר לשון "אירא" לא "יירא" לבי, ועתה שינה לשונו ללשון בזאת אני "בוטח" ולא אמר "בזאת איני ירא").

ועי' אבן עזרא (שהביא בשם יש אומרים) כי "בזאת" קאי על השאלה שנזכר אחר כך "אחת שאלתי מאת ד' וגו' (ופירוש זה אינו מובן כל כך), ויש לפרש לפי דרך זה בב' אופנים.

אופן א' על פי יסוד חשוב בעבודת ד' ית' שחשוב מאוד לדעת ובפרט כהיום שהרבה אנשים עוברים נסיון קשה במצבם שאינם רואים לפני עיניהם שום הצלחה והתקדמות בעבודתם את ד' ית' ונדמה להם כאלו מגרשים אותם מלהסתפח בנחלת ד'.

אבל לפי המבואר בספה"ק אין הדברים כנים כלל אלא שזה א' מהתיקונים המיוחדים ביותר עבור דורינו זה מפני טעמים הידועים כלפי מעלה, שירדו אותם הנשמות שיש להם חוב גדול של תיקון מהעבר שעדיין לא השלימו אותם, ויתכן שהם נצוצות מנשמות שהיו בזמן הבית ועבדו עבודה זרה ושאר דברים חמורים שתקונם קשה מאוד ועל כן אין להם דרך תיקון אחרת מהדרך הזה שניתן להם היום והוא לעמוד בנסיונם ולהוכיח מסירותם לעבוד את ד' ולא לסוט ולזוז ממנה אע"פ שדוחפים אותם מאה פעמים החוצה, ואם יעמדו בזה ויוכיחו גודל וחוזק אמונתם שמאמינים שאין עוד מלבדו ואין מקום אחר לפנות ולהמלט שמה כי נתברר בלבם האמונה הברורה, זה יהיה תשובת המשקל עבור חטאם שפנו בשעתם אחרי אלקים אחרים מחמת שנדמה להם שישנם דרכים והצלחות שישגו ע"י העבודה זרה מה שלא השיגו בהסתפחם בנחלת ד' (וכמו שטענו לו

בני דורו של יחזקאל הנביא).

ובזה יבחן עומק לבם על ידי שניתן רשות להיצר הרע לבלבל דעתם ולמנוע מהם להתקרב לעבודת ד' ית' ולדחות אותם בב' ידים, ואם בכל זאת אינם עוזבים את עבודת ד' כי הם מאמינים שאפס זולתו ומה שישגו במקום אחר אינו אלא דמיוני ושוא ולכך הם ממשיכים להתאמץ להתקרב ועומדים חזק במעמדם, ואפילו אם יצרם יפתה שוב את לבם שיפנו למקום אחר ושם ישיגו מבוקשם מה שלא משיגים בפנותם לד' בכל זאת לא עוזבים את מקור מים חיים את ד' לחפור להם בארות נשברים אשר לא יכילו המים כמו שעשו אז, אזי בזה יתוקן חטאם, (וזה היה גם נסיון אלישע בן אבויה אחר, שכששמע הבת קול שובו וגו' חוץ מאחר פנה לצד היצר הרע וחטא הרבה, שאם היה עומד בנסיונו וכמבואר בספה"ק (עי' שלה"ק ועוד) ולא היה עוזב ופונה להיצר הרע היה מתקבל בסוף).

ובזה יתפרש קישור הפסוקים הנ"ל שמקודם אמר אם תחנה עלי מחנה וכו' הכוונה שאפילו שיבוא יצר הרע וחילותיו נגדו למלחמה לא יירא לבי שאולי הם יצליחו, ואפילו אם "תקום" עלי מלחמה הכוונה בזה לרמז שאפילו אם יהיה להם קימה נגדו כלומר שהם מונעים אותו מלהצליח בעבודתו את ד' וכל הזמן הוא שוב נופל, עם כל זה אינני עוזב את מעמדי ואינני מתיאש כי אני בוטח וסומך על ד' ית' שלא יקפחני ובכל אופן שאר אצל ד' ית' ואפילו אם יקטלני לו אייחל, וכמו שאמרה רות שממנה באה נשמת דוד המלך ע"ה "באשר תמותי אמות" וגו'.

"בזאת אני בוטח" הכוונה על מה שלוחם ולא מתייאש וזה מה שמזכיר בפסוק הבא שאחת שאלתי וגו' כלומר אם אחרי הדחיות שדוחים אותי ח"ו החוצה בכל זאת אינני מחפש מקום אחר לפנות אלא רק אותה אבקש שבתי בבית ד' וגו' בזה אני בוטח שסוף כל סוף אזכה להכנס בפנים לחזות בנועם ד'.

אופן ב' יש לפרש כך, כי הנה כשאדם מבקש תמיד רק על מטרה אחת והיא להתקרב לד' ואין לו בקשה ומטרה אחרת כלל, אזי הרי הוא מובטח שסוף כל סוף יגיע ויקבל את מבוקשו" מה שאין כן מי שיש לו עוד בקשות והיינו שהוא רוצה ב' עולמות זה איננו מובטח שיתנו לו אפילו את מבוקשו לרוחניות ולפעמים יתנו לו גשמיות כי בדיעבד יסתפק בזה לבד, כי כך

לפי הטבע שכאשר יש לאדם כמה בקשות וניתן לו חלק מהם הרי הוא גם כן מרוצה בזה (על כל פנים בדיעבד) כי לא נשאר מקופח לגמרי, אבל מי שיש לו רק בקשה ומטרה א' הוא לא יסתפק בשום דבר תמורת הדבר הזה.

והנה מהותו של יהודי צריך להיות שיהיה לו רק מטרה ובקשה אחת בחייו וכמו שאמרו חז"ל (סוכה מה): ישראל אין להם אלא לב א' לאביהם שבשמים, וכמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהלים ע"ג כ"ה) "מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ" ולכן אמר בזאת אני בוטח שאחת שאלתי מאת ד' וגו' ואין לו שום בקשה אחרת ולכן בודאי שלא אשאר מקופח כי הלא זאת היא המטרה והתכלית שבעבורה בראני יוצרי ומכיון שאני בוחר בזה ולא סטייתי מזה לבחור עוד מטרה אחרת בודאי שבדרך זה ינחני ד' ית' בסופו של דבר כי בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו.

והנה אדם כזה אינו מאוכזב משום מצב שבעולם ואפילו אם לא יהיה לו כלום בעולם הזה ואפילו אם יעברו עליו כל מיני צרות ח"ו בכל זאת איננו מאוכזב ומיואש מכח זה כי הרי סוף כל סוף אין עניני העולם הזה מטרתו כלל, וכן אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קי"ט ע"א) "טוב לי כי עניתי למען אלמד חקך" כי הנני מאמין שכל העיניו שעובר עלי הכל מקרב אותי להמטרה ואינו דחיה מהמטרה מכיון שאין לו מטרה אחרת.

וזה כוונת הפסוק "בזאת אני בוטח" מכיון שכל בקשתי היא רק קירבת ד' ית' ואין לי שום רצון ובקשה אחרת לכן בזאת אני בוטח לקבל את הרוחניות.

וכענין זה יש לכל א' וא' לחזק עצמו ולדעת ולגלות מצפוני לבו מה הוא עיקר מטרתו, ואחרי שיתברר אצלו כך יוכל גם כן לומר בזאת אני בוטח אחת שאלתי מאת ד' ורק אותה אבקש שבתי וגו' עזרתי היית אל תטשני וגו' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ד'.

היות ויש ביקוש הרבה יותר ממה שאנחנו מצליחים לחלק מחוסר

כסף לכן מי שיועד ערך הדברים ותועלתם להקוראים ורוצה להיות

ממוזכי הרבים שאין ערוך לשכרם ויכול לחלק בעיר שלו או באזור

שלו ולעורר אחרים לזה יפנה לטל 632-7611-052

ושכרו כפול מן השמים

את הרוחניות שהבאת כי כאן לא מתקבל רוחניות כזאת שהיתה טפילה בעיני העוסק בה כי הרי זה מפיג טעמו וחשיבותו ואיננה אמיתית אלא דמיונית ושקרית ושייכת לעולם השקר ואי אפשר לה לעלות לכאן לעולם האמת שרק האמת מתקבל כאן.

וזה מה שמסיים הפסוק ומזהיר את האדם שאם יש לו בעולם הזה ב' נשים והוא רוצה את השנואה שהיא הגשמיות והיצר הרע שיהיה לו זה רק לעולם הזה אבל לעולם העליון הוא רוצה לעלות לראש איש מוכבד עם הרוחניות שהוא בן האהובה תדע לך שלא כן שלא תוכל לבכר כלומר לעשות עיקר לבן האהובה על פני בן השנואה כי הרי אתה לא מכיר כלל את בן האהובה (כנ"ל את הרוחניות ומצות ומעשים טובים האמיתיים) על כן בני השנואה נחשב עבוך עיקר וזה מה שיקדים פניו בעולם העליון לתת לו פ' שנים לצד המצות שלך יירשן הצלל כל' הקלפה ויתקן עצמו בעוד מועד לכל חי.

לבו דברים האלו ויתקן עצמו בעוד מועד לכל חי. אע"פ שבודאי כואב לו בכל זאת איננו מאוכזב ומיואש כמבואר בפנים שהרי כל זה הרי זה אצלו ענין צדדי ולא מעיקר מטרתו ותכליתו היותו בעולם.

ויצר הרע שהם מלווים את האדם מציאתו לעולם הזה והבנים הם המעשים שהם מולידים להאדם ובדרך זה יש לפרש) שהאשה האהובה זה היצר הטוב והתולדות שלו זה הרוחניות, והאשה השנואה זה היצר הרע ובכלל תולדותיו הם עניני ועסקי הגשמיות, "והיה הבן הבכור לשניא" שהאדם הזה עשה עיקר מעניני ועסקי הגשמיות על ידי שרצה את שניהם גם הגשמיות וגם הרוחניות אז לאמתו בעולם הזה (דבר הרע והיצר הרע ומבוקש הרי זה באמת של דבר הגבר) הרוחניות שהוא אצלו הרוחניות (כי סיפוק וכבוד וכדו' הרי זה גשמיות) ונמצא שאצלו הגשמיות עיקר והרוחניות טפל ח"ו וזאת היא בקשתו באמת.

וממשיך הפסוק לומר "והיה ביום הנחיל" וגו' דהיינו בשעה שמגיע זמנו להסתלק ואז בודאי כל אדם רוצה לנחש את בעולו העליון דין של הרוחניות ורוצה שזה יהיה חשב עיקר שם בבית דן של מעלה והשנואה איזה סחורה וריוח רכשת שם בעולם הזה והבאת אתך לכאן אזי הרי הוא רוצה שיקפוץ בראש הדבר העיקרי שהוא הרוחניות וכשישאלוהו על הגשמיות שעסק בה יאמר זה היה אצלו רק דבר טפל, אזי יאמרו לו הבית דין של מעלה לא כן הוא כי אם עסקת בה הרי זה סימן שזה היה עיקר אצלך והרוחניות היה ח"ו טפל ולכן הפסדת גם

י ובראשונים מבואר שהמבקש על רוחניות בודאי נענה, ויש להבין בעומק הענין שאם בקשת הרוחניות באה מכל הלב כלומר שזה ממלא כל רצון ושאית לבו אזי אין מקום בלבו לשאר בקשות כלומר לבקשת גשמיות, כי מי שמבין החשיבות והערך האמיתי לרוחניות לעבודת ד' הוא יודע שאין שום דבר אחר בעולם חוץ מלעבוד את ד' ית' ולהתקרב אליו ושאר הדברים דהיינו כל עניני עולם הזה וגשמיים אין להם ערך ושוויות כלל והוא לבסוף ושקר לו רגלים ונחמיות כלל אלא אם יפלו דמיוני ולא יישאר מהם מאומה ולכן חבל לאבד עבורם אפילו רגע מחייו היקרים, נמצא שמי שיש לו גם בקשות גשמיות הרי זה מוכיח שבקשתו ושאיתו לרוחניות איננה רוחניות אמיתית כי רוחניות שאין הגשמיות בטילה כלפיה לגמרי איננה רוחניות אמיתית ובקשתו היא רק או מכח קנאה על אחרים או שיש לו סיפוק מזה או כבוד וכדו', ועל כן אדם חכם אינו מובטח שתקבל תפלותו למי שבקשתו הרוחניות כי מה שבהטחיתו הראשונים הוא למי שבקשתו אמיתית, ולכן רק מי שאין לו אלא בקשה א' דהיינו בקשת הרוחניות ועבודת ד' ית' הוא מובטח שתקבל תפלתו.

ובענין זה יש לפרש הפסוק (דברים כ"א ט"ו) "כי תהינה לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה וילדו לו בנים" וגו' (ועי' בנועם אלימלך שהב' נשים הן רמז על יצר הטוב